

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο: Ιστορική αναδρομή

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο προέρχεται από την επέκταση της Κοινής Συνέλευσης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ) που καθίσταται έτσι κοινή και για τις τρεις υπερεθνικές ευρωπαϊκές κοινότητες που υπήρχαν τότε. Η συνέλευση απέκτησε στη συνέχεια την ονομασία «Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο». Με την πάροδο του χρόνου, το θεσμικό αυτό όργανο, το οποίο από το 1979 εκλέγεται άμεσα από τους πολίτες των κρατών μελών, βιώνει αλλεπάλληλες αλλαγές. Με την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισαβόνας κατέστη ισότιμος εταίρος του Συμβουλίου στο πλαίσιο της νομοθετικής διαδικασίας.

Νομική βάση

- Οι αρχικές Συνθήκες ([1.1.1.](#) [1.1.2.](#) [1.1.3.](#) [1.1.4.](#) [1.1.5.](#)).
- Απόφαση και Πράξη για την εκλογή των αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με άμεση καθολική ψηφοφορία (20 Σεπτεμβρίου 1976), όπως τροποποιήθηκε με τις αποφάσεις του Συμβουλίου της 25ης Ιουνίου και της 23ης Σεπτεμβρίου 2002.

Τρεις Κοινότητες, μια Συνέλευση

Μετά την ίδρυση της ΕΟΚ και της ΕΥΡΑΤΟΜ, η Κοινή Συνέλευση ΕΚΑΧ διευρύνθηκε για να καλύψει και τις τρεις Κοινότητες. Η Συνέλευση, αριθμώντας 142 μέλη, πραγματοποίησε την εναρκτήρια συνεδρίασή της στις 19 Μαρτίου 1958, στο Στρασβούργο, ως «Ευρωπαϊκή Κοινοβουλευτική Συνέλευση» και, εν συνεχεία, στις 30 Μαρτίου 1962, μετονομάστηκε σε «Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο».

Από τη διορισμένη συνέλευση στο εκλεγμένο Κοινοβούλιο

Πριν από την ανάδειξή τους με άμεσες εκλογές, οι βουλευτές του ΕΚ διορίζονταν από τα εθνικά κοινοβούλια των κρατών μελών. Ως εκ τούτου, όλα τα μέλη του είχαν διπλή εντολή.

Η διάσκεψη κορυφής των Παρισίων, στις 9 και 10 Δεκεμβρίου 1974, αποφάσισε ότι οι άμεσες εκλογές έπρεπε «να διεξαχθούν το 1978 ή μετά το 1978» και κάλεσε το Κοινοβούλιο να υποβάλει νέες προτάσεις προκειμένου να αντικαταστήσει το σχέδιο σύμβασης του 1960. Τον Ιανουάριο του 1975, το Κοινοβούλιο ενέκρινε ένα νέο σχέδιο, βάσει του οποίου, και αφού διευθετήθηκαν ορισμένες διαφορές, οι αρχηγοί κρατών ή κυβερνήσεων κατέληξαν σε συμφωνία κατά τη συνεδρίασή τους στις 12 και 13 Ιουλίου 1976.

Η Απόφαση και η Πράξη για την εκλογή των αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με άμεση καθολική ψηφοφορία υπεγράφησαν στις Βρυξέλλες, στις 20 Σεπτεμβρίου 1976. Αφού κυρώθηκε από όλα τα κράτη μέλη, το κείμενο τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιουλίου 1978. Οι πρώτες εκλογές διεξήχθησαν στις 7 και 10 Ιουνίου 1979.

Οι διευρύνσεις

Με την ένταξη της Δανίας, της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου στις Ευρωπαϊκές Κοινοότητες την 1η Ιανουαρίου 1973 (πρώτη διεύρυνση), ο αριθμός των βουλευτών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου αυξήθηκε σε 198.

Στη δεύτερη διεύρυνση, με την ένταξη της Ελλάδας την 1η Ιανουαρίου 1981, το ελληνικό κοινοβούλιο διόρισε 24 βουλευτές στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο οι οποίοι αντικαταστάθηκαν τον Οκτώβριο 1981 από άμεσα εκλεγμένους βουλευτές. Οι δεύτερες άμεσες εκλογές διεξήχθησαν στις 14 και 17 Ιουνίου 1984.

Την 1η Ιανουαρίου 1986, με την τρίτη διεύρυνση, ο αριθμός των εδρών αυξήθηκε από 434 σε 518 μετά την άφιξη 60 ισπανών και 24 πορτογάλων βουλευτών, οι οποίοι είχαν διορισθεί από τα εθνικά τους κοινοβούλια και εν συνεχεία αντικαταστάθηκαν από άμεσα εκλεγμένους βουλευτές.

Μετά την ενοποίηση της Γερμανίας, η σύνθεση του Κοινοβουλίου προσαρμόστηκε στη δημογραφική μεταβολή. Σύμφωνα με τις προτάσεις τις οποίες υπέβαλε το Κοινοβούλιο σε ψήφισμα σχετικά με το σύστημα κατανομής των εδρών του, ο αριθμός των βουλευτών του ΕΚ που εξελέγησαν τον Ιούνιο του 1994 αυξήθηκε από 518 σε 567. Μετά την τέταρτη διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο αριθμός των βουλευτών του ΕΚ αυξήθηκε σε 626, με δίκαιη κατανομή εδρών για τα νέα κράτη μέλη, σύμφωνα με το προαναφερθέν ψήφισμα.

Η Διακυβερνητική Διάσκεψη στη Νίκαια θέσπισε νέο σύστημα κατανομής των εδρών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, το οποίο εφαρμόστηκε στις ευρωπαϊκές εκλογές το 2004. Ο μέγιστος αριθμός βουλευτών (που προηγουμένως είχε οριστεί στους 700) αυξήθηκε σε 732. Ο αριθμός των εδρών που κατανέμονταν στα 15 παλαιά κράτη μέλη μειώθηκε κατά 91 (από 626 σε 535). Οι υπόλοιπες 197 έδρες κατανεμήθηκαν μεταξύ όλων των παλαιών και νέων κρατών μελών σε αναλογική βάση.

Με την ένταξη της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας την 1η Ιανουαρίου 2007, ο αριθμός των εδρών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου αυξήθηκε προσωρινά σε 785 προκειμένου να επιτραπεί η συμμετοχή βουλευτών του ΕΚ από αυτές τις χώρες. Μετά τις εκλογές του 2009 ο αριθμός των εδρών μειώθηκε σε 736. Ωστόσο, η Συνθήκη της Λισαβόνας προβλέπει μέγιστο αριθμό 751 βουλευτών, που θα αυξηθούν προσωρινά σε 754 μέχρι τις επόμενες εκλογές.

Κατά την τρέχουσα κοινοβουλευτική περίοδο, μετά από επικύρωση από τα κράτη μέλη, 18 βουλευτές του ΕΚ προστέθηκαν σε εκείνους που εκλέχτηκαν τον Ιούνιο του 2009, σύμφωνα με πρωτόκολλο τροποποίησης που εγκρίθηκε από τα κράτη μέλη στο πλαίσιο της Διακυβερνητικής Διάσκεψης (ΔΚΔ) της 23ης Ιουνίου 2010. Με την προσχώρηση της Κροατίας την 1η Ιουλίου 2013, ο μέγιστος αριθμός εδρών ανήλθε προσωρινά σε 766, προκειμένου να επιτραπεί η συμμετοχή 12 Κροατών βουλευτών του ΕΚ που εξελέγησαν τον Απρίλιο του 2013 (Άρθρο 19 της Πράξης σχετικά με τους όρους προσχώρησης της Δημοκρατίας της Κροατίας).

Από 7ης Ιουνίου 2009, η κατανομή των εδρών στο Κοινοβούλιο έχει ως εξής (οι επιπλέον βουλευτές που έφθασαν το 2011 σε παρένθεση ενώ οι Κροάτες βουλευτές που έφθασαν το 2013 σε αγκύλη):

Βέλγιο: 22

Βουλγαρία: 17 (συν 1)

Τσεχική Δημοκρατία: 22

Δανία: 13

Γερμανία: 99 (96 από το 2014)

Εσθονία: 6

Ιρλανδία: 12

Ελλάδα: 22

Ισπανία: 50 (συν 4)

Γαλλία: 72 (συν 2)

Κροατία: [12]

Ιταλία: 72 (συν 1)

Κύπρος: 6

Λετονία: 8 (συν 1)

Λιθουανία: 12

Λουξεμβούργο: 6

Ουγγαρία: 22

Μάλτα: 5 (συν 1)

Κάτω Χώρες: 25 (συν 1)

Αυστρία: 17 (συν 2)

Πολωνία: 50 (συν 1)

Πορτογαλία: 22

Ρουμανία: 33

Σλοβενία: 7 (συν 1)

Σλοβακία: 13

Φινλανδία: 13

Σουηδία: 18 (συν 2)

Ηνωμένο Βασίλειο 72: (συν 1)

Σύνολο: 736 (754) [766] απόλυτη πλειοψηφία: 369 (378) [384]

Ο συνολικός αριθμός εδρών θα πρέπει, από τις επόμενες εκλογές, να μειωθεί στις 751. Τον Μάρτιο του 2013, το Κοινοβούλιο, που έχει την εξουσία πρωτοβουλίας επί του θέματος αυτού, ενέκρινε ψήφισμα με το οποίο προτείνει στο Συμβούλιο τις ακόλουθες αλλαγές: αρχής γενομένης από τις εκλογές του 2014, η Γερμανία χάνει 3 έδρες (όπως έχει ήδη προβλεφθεί) και το Βέλγιο, η Βουλγαρία, η Τσεχική Δημοκρατία, η Ιρλανδία, η Ελλάδα, η Κροατία, η Λετονία, η Λιθουανία, η Ουγγαρία, η Αυστρία, η Πορτογαλία και η Ρουμανία θα χάσουν από μία έδρα. Το Συμβούλιο απεφάνθη προσυπογράφοντας το ψήφισμα του Κοινοβουλίου στις 28 Ιουνίου 2013.

Σταδιακή επέκταση των αρμοδιοτήτων

Η αντικατάσταση των εισφορών των κρατών μελών από ίδιους κοινοτικούς πόρους ([1.5.1](#)) οδήγησε σε μια πρώτη επέκταση των δημοσιονομικών αρμοδιοτήτων του Κοινοβουλίου, στο πλαίσιο της Συνθήκης του Λουξεμβούργου που υπεγράφη στις 22 Απριλίου 1970. Μια δεύτερη Συνθήκη, που αφορούσε το ίδιο θέμα και που ενίσχυσε τις αρμοδιότητες του Κοινοβουλίου, υπεγράφη στις Βρυξέλλες στις 22 Ιουλίου 1975 ([1.1.2](#)).

Η Ενιαία Πράξη ενίσχυσε τον ρόλο του Κοινοβουλίου στο πλαίσιο ορισμένων νομοθετικών τομέων (**διαδικασία συνεργασίας**) και υπέβαλε τις Συνθήκες προσχώρησης και σύνδεσης στη σύμφωνη γνώμη του.

Η Συνθήκη του Μάαστριχτ, θεσπίζοντας τη **διαδικασία της συναπόφασης** για ορισμένους τομείς της νομοθεσίας και επεκτείνοντας τη διαδικασία συνεργασίας σε άλλους τομείς, σηματοδότησε την έναρξη της μετατροπής του Κοινοβουλίου σε όργανο που ασκεί από κοινού πραγματική νομοθετική εξουσία. Η εν λόγω Συνθήκη κατέστησε το Κοινοβούλιο αρμόδιο για την τελική έγκριση της σύνθεσης της Επιτροπής, γεγονός που αποτέλεσε σημαντικό βήμα προς την άσκηση εκ μέρους του Κοινοβουλίου πολιτικού ελέγχου επί του εκτελεστικού σώματος της ΕΕ.

Η Συνθήκη του Άμστερνταμ μεταρρύθμισε τη διαδικασία συναπόφασης και την επέκτεινε στους περισσότερους τομείς της νομοθεσίας, χορηγώντας στο Κοινοβούλιο νομοθετικές εξουσίες ισότιμες με εκείνες του Συμβουλίου. Καθώς ο διορισμός του Προέδρου της Επιτροπής υπόκειται πλέον στην έγκριση του Κοινοβουλίου, το Κοινοβούλιο αυξάνει ακόμα περισσότερο τον έλεγχο του επί της εκτελεστικής εξουσίας. Η Συνθήκη της Νίκαιας επέκτεινε περαιτέρω το πεδίο εφαρμογής της διαδικασίας συναπόφασης.

Η Συνθήκη της Λισαβόνας σηματοδοτεί μια άλλη σημαντική επέκταση τόσο της εφαρμογής της ειδικής πλειοψηφίας στο Συμβούλιο (χρησιμοποιώντας μια νέα αρχή) όσο και της εφαρμογής της διαδικασίας της συναπόφασης σε 45 περίπου νέους νομοθετικούς τομείς. Η διαδικασία συναπόφασης, η οποία αποκαλείται πλέον **συνήθης νομοθετική διαδικασία**, γίνεται η ευρύτερα χρησιμοποιούμενη διαδικασία λήψης αποφάσεων και καλύπτει ιδιαίτερα σημαντικά θέματα όπως π.χ. η Κοινή Γεωργική Πολιτική και οι πολιτικές δικαιοσύνης και ασφάλειας. Επιπλέον, ο ρόλος του Κοινοβουλίου στην προετοιμασία μελλοντικών τροποποιήσεων της Συνθήκης είναι αυξημένος (άρθρο 48 της ΣΕΕ).

Rosa Raffaelli
07/2013